

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Inspektorát

Střední Čechy

Inspekční zpráva

Základní škola Luštěnice, okres Mladá Boleslav

Boleslavská 160, 294 42 Luštěnice

Identifikátor školy: 600 049 175

Termín konání orientační inspekce: 20. - 23. březen 2001

Čj.	036 78/2001 - 2453
Signatura	oc4cu118

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Plně organizovaná základní škola, jež byla založena jako zálohovaná organizace zřizovatele - obce Luštěnice. V době konání inspekce bylo ve škole zapsáno 188 žáků v devíti třídách. Škola vyučuje podle vzdělávacího programu Základní škola, který byl schválen MŠMT ČR pod čj. 16 847/96-2. Součástí školy je školní družina.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Český jazyk

Týdenní hodinová dotace ve všech ročnících odpovídala učebnímu plánu, rovněž členění předmětu na jednotlivé složky (tj. jazykové vyučování, psaní, čtení a literární výchova i slohový výcvik na I. stupni; jazykové vyučování, literatura a slohový výcvik na II. stupni) bylo v souladu s požadavky vzdělávacího programu Základní škola. Ze zápisů v třídních knihách letošního i loňského školního roku vyplývá, že nedošlo k porušení osnov. Příprava na jednotlivé hodiny byla promyšlená, didaktické pomůcky byly většinou využívány, méně již audiovizuální technika. Kontinuita výuky je zajištěna - na I. stupni plní roli garanta metodické sdružení a časově-tematické plány, na II. stupni především skutečnost, že předmětu vyučuje jen jedna učitelka. Plánování a příprava byly proto hodnoceny jako velmi dobré.

Personální zajištění výuky v pěti případech odpovídalo požadavkům vyhlášky MŠMT ČR č. 139/1997 Sb., o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o předpokladech kvalifikace výchovných poradců (dále v textu pouze vyhláška o odborné a pedagogické způsobilosti). Pouze v jedné sledované hodině bylo vyučování zabezpečeno učitelkou bez odborné a pedagogické způsobilosti. Personální podmínky výuky jsou proto velmi dobré.

Materiální podmínky, resp. vzhled, vybavení a estetická úroveň učeben, byly na velmi dobré úrovni, především nově vybudované učebny v půdní vestavbě či odborná pracovna českého jazyka a literatury, jejíž součástí je i knihovna. Četné bylo využití didaktických pomůcek, naopak audiovizuální technika nebyla použita - ani v jedné hodině se nepochybovalo s magnetofonem, zpětným projektorem, videorekordérem, rovněž tak s výukovými počítačovými programy apod.

Psychohygienické zásady byly dodržovány - počínaje stavbou rozvrhu, relaxačními prvky (především na I. stupni), podnětným prostředím, větráním atd. Ne vždy učitelky respektovaly zásadu správného držení těla žáků při psaní včetně sezení levorukých žáků či žáků s vadou zraku. Celkově byly psychohygienické podmínky výuky velmi dobré.

V oblasti organizace, formy a metody výuky převládal činnostní způsob učení, většina hodin však postrádala především vnitřní diferenciaci. Skupinová práce, použitá zejména na I. stupni, nebyla vždy efektivní a produktivita výuky se tak snižovala. Také dramatizace v závěru literární výchovy byla spíše improvizovaná a živelná. V obou hodinách nejvyšších ročníků pak vyučující příliš usnadňovala žákům práci tím, že mnohé úkoly řešila sama. V hodině literární výchovy navíc předávala žákům množství faktografických údajů. Nejzdařileji vyzněla hodina čtení a psaní ve 2. ročníku - komplexně pojatá výuka včetně dramatické výchovy zaujala i svou stavbou a členěním, především však aktivní prací dětí. Dobrou úroveň se vyznačovaly i slohové práce žáků 8. ročníku - téma Úvaha, patřící mezi obtížná témata, žáci zvládli. Organizace, formy a metody výuky měly průměrnou úroveň.

Rozdíly v motivaci a hodnocení byly ovlivněny zejména osobností učitelek. Ve vynikající hodině byli žáci permanentně motivováni k jednotlivým činnostem, v hodnocení převažovaly především pochvaly a povzbuzování. Klasifikace známkou se objevila ve dvou hodinách. Především již zmíněné slohové téma Úvaha bylo objektivně zhodnoceno a klasifikováno, navíc byly zdůrazněny zejména zdařilé prvky žákovských prací. Hodnocení tak mělo především pozitivní charakter. Nejvíce bylo postrádáno chybějící závěrečné zhodnocení práce učitelem (výrazně bylo zaznamenáno ve vynikající hodině), také sebehodnocení vlastní práce žáky nezaznělo ani jednou. Frekvence známek v žákovských knížkách byla četná, pozitivem bylo i časté opravování sešitů. Motivace a způsob hodnocení žáků byly průměrné.

V komunikativních dovednostech bylo zaznamenáno několik pozitiv - např. vypravěčské dovednosti žáků 3. ročníku, vesměs dobrá čtenářská úroveň, spontánnost (především v nejnižších ročnících) a aktivita; stylistické dovednosti žáků 8. ročníku již byly zmíněny. Mnohé odpovědi žáků však byly příliš stručné, jednoslovné, ne vždy vyžadovaly učitelky delší a souvislejší odpovědi ve spisovné podobě jazyka. Interakce a komunikace měly průměrnou úroveň.

Kvalita výuky českého jazyka měla průměrnou úroveň.

Cizí jazyky

Ve škole se vyučuje dvěma cizím jazykům - anglickému a německému. Dominuje výuka anglického jazyka, jenž se vyučuje ve všech ročnících, zatímco německý jazyk pouze ve 4., 5. a 6. ročníku. Časová dotace, tj. tři hodiny v týdenním učebním plánu, odpovídá zvolenému vzdělávacímu programu, rovněž tak členění učiva ve sledovaných hodinách odpovídalo osnovám a časově-tematickým plánům. Nabídka volitelných předmětů či zájmových útvarů vychází z reálných možností školy - v 8. a 9. ročníku se vyučuje konverzace v anglickém jazyku, pro žáky 3. a 4. ročníku je ještě formou placeného kroužku organizována výuka anglického jazyka. V 7. ročníku se navíc dělí každá hodina anglického jazyka. Kontinuitu výuky zajišťují především obě vyučující cizích jazyků. Jednotné řady učebnic existují pouze v německém jazyku, v anglickém se postupně přechází na nejnovější typ učebnice Project. Plánování a příprava výuky měly velmi dobrou úroveň.

Žádná z vyučujících cizích jazyků nespĺňuje požadavek odborné a pedagogické způsobilosti.

Lepší je situace v materiálních podmínkách výuky - přestože se odborná pracovna cizích jazyků postupně tvoří, bylo prostředí tříd podnětné, především v nových učebnách. Z audiovizuálních pomůcek bylo zaznamenáno pouze využití magnetofonu (ve dvou případech), jinak se pracovalo převážně s učebnicemi, sešity či tabulí. Slovníky či cizojazyčné časopisy nebyly použity. Materiální podmínky výuky jsou průměrné.

Rozvrh hodin ve dvou případech neodpovídal psychohygienickým požadavkům - v 7. a 9. ročníku se anglický jazyk vyučuje vždy ve třech po sobě jdoucích dnech. Relaxační činnost byla zaznamenána především v hodině německého jazyka. Psychohygienické podmínky výuky mají rovněž průměrnou úroveň.

Kvalitativně vyšší úroveň měla výuka německého jazyka. Převážně frontální výuka, především v anglickém jazyku, tak postrádala patřičnou efektivitu. Rozdílná úroveň žáků (markantní např. v hodině anglického jazyka v 7. ročníku) vyžadovala ještě více individuálního přístupu k žákům a vnitřní diferenciaci. Přesto za snahu o individuální práci s dvěma žáky 7. ročníku (jeden z nich s výukou anglického jazyka teprve začíná) zasluhuje učitelka pozitivní hodnocení. Také střídání metod a forem práce, jež vedly k pestrosti hodiny, bylo zřetelnější v německém jazyku. V jedné hodině anglického jazyka (6. ročník) navíc chybělo více názornosti při výkladu (např. zápis na tabuli) a spolupráce obou subjektů při závěrečném zápisu, na němž se žáci vůbec nepodíleli. Organizace, formy a metody výuky byly hodnoceny průměrně.

Obě vyučující se snažily motivovat především pochvalou. V anglickém jazyku většinou chyběla vstupní motivace - žákům nebyly zřetelně sděleny cíl a obsah hodiny, rozdílná byla i průběžná motivace žáků. Nevyužití práce s chybou a málo pozitivního hodnocení vedly k ostychu a pasivitě žáků. Pouze v německém jazyku bylo provedeno závěrečné stručné shrnutí a zhodnocení práce žáků. Motivace a hodnocení měly průměrnou úroveň.

Ve verbální komunikaci s žáky upřednostňovaly obě vyučující pokyny v českém jazyce, případné cizí výrazy doplňovaly českým ekvivalentem. Komunikativní dovednosti žáků v německém jazyku měly vyšší úroveň než v jazyku anglickém. V tomto jazyku (anglickém) se odpovědi žáků vyznačovaly vesměs krátkými a jednoduchými větami, navíc pasivitou a nesmělostí i ve vyšších ročnících. Interakce a komunikace byly proto hodnoceny jako průměrné.

Výuka cizích jazyků měla celkově průměrnou úroveň.

Matematika

Časová dotace předmětu na I. stupni odpovídá počtu hodin stanovených učebním plánem výše uvedeného vzdělávacího programu. Časovou dotaci výuky na II. stupni stanovila ředitelka školy na čtyři hodiny týdně ve všech ročnících. Žáci VII. třídy mají možnost dalšího rozšíření vědomostí ve volitelném předmětu informatika, žáci VIII. a IX. třídy ve volitelných předmětech technické kreslení a cvičení z matematiky.

V tematických plánech třech vyučujících a ve třídních knihách I. stupně za školní rok 1999/2000 bylo zjištěno, v závislosti na obsahu používaných pracovních sešitů, probírání učiva nad rámec stanovený učebními osnovami: ve III. třídě byla probírána témata kružnice a kruh, jednotky hmotnosti, jednotky objemu; ve IV. třídě pravoúhlý trojúhelník, vzdálenost přímek, vzdálenost bodu od přímky, trojúhelníková nerovnost, osa a střed úsečky, přímá úměrnost; v V. třídě úhel, vlastnosti úhlopříček, jednotky času, průměrná rychlost. Tematické plány vyučujících na II. stupni měly velmi dobrou úroveň po obsahové i formální stránce. Aktuální příprava vyučujících byla, s výjimkou dvou hodin (organizační chyby a málo efektivní využití vyučovací doby), rovněž velmi dobrá. Vzhledem k uvedeným chybám je však celkové hodnocení plánování a přípravy průměrné.

Kontrolní hospitace byly provedeny v osmi hodinách u pěti vyučujících. Z hlediska vyhlášky o odborné a pedagogické způsobilosti, vyučovaly pouze ve dvou hodinách učitelky bez uvedené kvalifikace. Personální podmínky výuky jsou proto velmi dobré.

Pět hodin se konalo v pracovnách matematiky a fyziky, které svou výzdobou jsou velmi podnětné, zbývající tři hodiny probíhaly v univerzálním, velmi estetickém prostředí kmenových tříd I. stupně. Pozitivem bylo velmi časté používání zpětného projektoru a možnost kopírování dalších materiálů rozšiřujících obsah učebnic a pracovních sešitů. Počítačová pracovna svým vybavením zatím neumožňuje efektivní využití při výuce. Materiální podmínky výuky jsou průměrné.

Učitelky aplikovaly během své práce všechny základní didaktické zásady, zejména zásadu názornosti. Dalším společným pozitivním zjištěním byl fakt, že vyučující považují chyby žáků za normální jev v procesu učení a při jejich hodnocení žáky nestresují. V pojetí činnostního vyučování, jako základního požadavku realizace zvoleného vzdělávacího programu, však byly mezi jednotlivými vyučujícími rozdíly. Ve velmi dobrých hodinách se žákům dostávalo množství podnětů k rozvoji samostatného myšlení a zdravého sebevědomí, byla prováděna diferenciací nároků podle jejich schopností, v některých fázích výuky měli žáci možnost samostatného rozhodování. Učivo bylo řádně vysvětleno, učitelky se přesvědčovaly, zda žáci všemu rozumějí, poskytovaly jim dostatek času k vypracování uloženého úkolu

a v případě potřeby také individuální pomoc. Tím vším přispívaly k vytvoření vhodné pracovní atmosféry a psychického klimatu ve třídách. V průměrných hodinách převažovala práce vyučujících nad prací žáků. Nové poznatky byly žákům předkládány v hotové formě, aniž by žáci měli možnost podílet se na jejich samostatném „objevování“. Základní hygienické požadavky na prostředí učeben jsou splněny (byly kontrolovány během kolaudačních řízení při rekonstrukci školy). Sestavení rozvrhu hodin je popsáno v kapitole Organizování. Psychohygienické podmínky byly ve většině sledovaných hodin velmi dobré.

Vyučovací jednotky měly tradiční, kombinovanou strukturu (opakování, výklad nové látky, procvičování). Převládající metodou byl řízený rozhovor se žáky a různé formy samostatného procvičování učiva. Rovněž v organizaci práce převládalo frontální, společné pojetí. Skupinová práce byla využívána ojediněle a ne vždy vhodným způsobem. Méně pozornosti věnovaly některé učitelky také závěrečnému shrnutí a strukturování nového učiva. Celková úroveň oblasti organizace, metod a forem práce byla hodnocena spíše nadprůměrně.

Motivaci žáků v úvodní části hodin zaměřovaly některé vyučující za seznámení s programem výuky, méně častěji s jejím cílem. K dalším motivačním činitelům, kromě těch, které byly uvedeny v části věnované psychohygienickým podmínkám, patřily na prvním stupni didaktické hry a jiné prvky dramatické výchovy, dále zveřejňování úspěšných žákovských prací na nástěnce ve třídě. Na druhém stupni potom důraz na praktické využití učiva, cvičení zadávaná zábavnou formou a pravidelné hodnocení aktivity žáků během vyučování. Samozřejmostí byla průběžná pochvala a vedení žáků k hodnocení jak vlastní práce, tak i k hodnocení práce spolužáků. V menší míře učitelky využívaly motivačního účinku pozitivního hodnocení po skončení samostatného procvičování učiva. Motivace a hodnocení byly ve sledovaných hodinách spíše nadprůměrné.

Oblast komunikativních dovedností žáků vykazovala nejvíce negativních zjištění ovlivněných především různou mírou požadavků vyučujících jak na formální, tak i obsahovou stránku odpovědí žáků a důsledností při jejich vyžadování. Většinou se jednalo o odpovědi jedním slovem. Ani ve vyšších ročnících nebylo od žáků požadováno zdůvodňování postupů řešení úloh, opakování pravidel, diskuse o problémech, přesné vyjadřování a dokonce ani čtení zadání z učebnice. V oblasti interakcí byla naopak zaznamenána, v souvislosti s velmi dobrými psychohygienickými podmínkami výuky, četná pozitiva. Žáci mají ke svým učitelkám důvěru, nebojí se přiznat chybu a požádat o pomoc. V polovině sledovaných hodin měli žáci možnost také vzájemně spolupracovat. Většinou dodržovali stanovená pravidla chování. Vyučující mají k žákům velmi pěkný vztah, jsou tolerantní k jejich chybám, trpělivé, taktní v jednání, jdou žákům příkladem ve společenském vystupování. Jejich verbální i neverbální komunikace byla velmi dobrá. Vzhledem k výše uvedeným nedostatkům byla oblast komunikace a interakce hodnocena průměrně.

Výuka matematiky byla celkově hodnocena velmi dobře.

Tělesná výchova

Ve všech ročnících je předmětu vyučováno, v souladu s učebním plánem uvedeného vzdělávacího programu, ve dvou hodinách týdně. Další tělovýchovné aktivity nabízí škola žákům prostřednictvím čtyř zájmových útvarů se sportovním zaměřením (viz výroční zpráva o činnosti školy). Pravidelně jsou pořádány kurzy základů plavání a dopravní výchovy pro žáky prvního stupně. Z ekonomických důvodů škola nezajišťuje lyžařské kurzy. Tematické plány mají průměrnou úroveň. V zápisech v třídních knihách nebylo zjištěno porušení učebních osnov. Aktuální příprava vyučujících na vyučování byla velmi dobrá. Oblast plánování a přípravy byla spíše nadprůměrná.

Hospitováno bylo ve čtyřech hodinách u tří vyučujících. Pouze v jedné z nich měl vyučující předepsanou odbornou a pedagogickou způsobilost k výuce tohoto předmětu. Tento fakt však většinou neměl vliv na kvalitu výuky. Personální podmínky výuky však jsou, z hlediska vyhlášky o pedagogické a odborné způsobilosti, vyhovující.

Výuka se konala v tělocvičně místního Sokola. Její rozměry (z hlediska malého počtu cvičících žáků) a vybavení starším náradím umožňují plnit osnovy sportovní gymnastiky, míčových her a vybraných prvků lehké atletiky pouze v omezeném rozsahu. Na přilehlém venkovním hřišti, patřícím stejnému majiteli, lze plnit téměř v plném rozsahu osnovy lehké atletiky (chybí sektor pro skok vysoký), ale kromě travnaté plochy na kopanou neumožňuje vybavení hřiště nácvik dalších druhů míčových her předepsaných osnovami. Kvalita a počet náčiní a dalších pomůcek v tělovýchovném kabinetu vykazují závažné nedostatky. Materiálně-technické podmínky k výuce jsou celkově průměrné.

Příznivý účinek vlastního předmětu na duševní zdraví žáků podporovali vyučující tým, že do výuky zařazovali v dostatečném množství cvičení a hry, o které měli žáci zájem a prožívali při nich radost z pohybu i pocit úspěchu. Nezanedbatelný vliv mělo v tomto ohledu i rozcvičení s hudebním doprovodem, zhlédnuté ve třech hodinách. Žáci mohli uplatnit vlastní rozhodování při volbě spoluhráčů. K celkovému týdennímu pohybovému režimu žáků mohou, v případě jejich zájmu, přispívat již zmíněné pohybové aktivity v zájmových útvech školy či v místním Sokole nebo Sboru hasičů. Základní hygienické požadavky (osvětlení, teplota) byly, až na úklid podlahy, v tělocvičně dodrženy. Vyučující vedou žáky k osvojování zásad osobní hygieny při cvičení. Psychohygienické podmínky, které svou činností může škola ovlivnit, byly spíše nadprůměrné.

Ve všech hodinách byla respektována struktura vyučovací jednotky obvyklá při výuce tohoto předmětu. Cvičení zařazená do úvodních částí měla postačující intenzitu a byla přiměřená fyziologickým a anatomickým předpokladům žáků. Cílem hlavních částí hodin bylo opakování a procvičování již dříve osvojených pohybových dovedností. Nároky kladené na žáky odpovídaly jejich věku. V organizaci výuky byly zaznamenány dílčí nedostatky (malý počet družstev, nevyužití celé plochy tělocvičny, zařazování statických her, pasivní dopomoc vyučující). Organizaci, metody a formy lze celkově hodnotit průměrně.

V úvodu hodin byli žáci seznámeni s obsahem hodiny, méně již s jejím cílem. Dalšími motivačními nástroji, kromě již dříve uvedených (viz psychohygienické podmínky), byly ukázky požadovaných cviků, časté pochvaly během cvičení, taktní opravování chyb, vyhodnocování soutěživých cvičení. Žáci většinou cvičili se zájmem a s chutí. Celkové hodnocení v závěru hodiny se týkalo spíše chování a přístupu žáků ke cvičení, než splnění daného cíle. Motivace a hodnocení žáků byly celkově spíše nadprůměrné.

Stejným způsobem lze hodnotit také oblast komunikace a interakce. Žáci ochotně plnili organizační pokyny vyučujících, snažili se neopakovat vysvětlené chyby, dodržovali stanovená pravidla chování. Při hrách a soutěžích měli dostatek možností pro vzájemnou spolupráci, povzbuzování a projevování tolerance. Vyučující měli k žákům velmi pěkný vztah. V jejich verbální a neverbální komunikaci nebyly zaznamenány žádné závažné nedostatky.

Celkově byl průběh výuky spíše nadprůměrný.

Hodnocení kvality vzdělávání

Členové inspekčního týmu vykonali během inspekce 23 hospitace v pěti povinných předmětech učebního plánu výše uvedeného vzdělávacího programu. V jedné hodině (4 %) byla výuka vynikající, v deseti hodinách (43 %) velmi dobrá, v jedenácti hodinách (47 %) průměrná a v jedné hodině (4 %) měla citelné nedostatky. V celkovém hodnocení

jednotlivých sledovaných ukazatelů vykazovaly nejlepší (tj. velmi dobré) hodnoty oblasti psychohygienických podmínek a plánování, převaha pozitivních zjištění byla ještě zaznamenána v oblastech motivace a materiálních podmínek, celkově průměrné byly oblasti organizace, metod a forem výuky a oblast komunikace. Nejhůře byla hodnocena (dle vyhlášky o odborné a pedagogické způsobilosti) oblast personálních podmínek (podrobnosti viz dále kapitola Organizování).

Celkově byla kvalita vzdělávání v hospitovaných hodinách spíše nadprůměrná.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Ředitelka vykonává svoji funkci od 1. srpna 1998. Předcházející inspekční činnost probíhala ve škole ve dnech 15. - 17. května 1996 a dne 15. října 1998 (viz výčet dokladů, o které se inspekční zjištění opírá). Na základě analýzy závěrů a doporučení z těchto inspekcí a na základě znalosti místních podmínek vypracovala ředitelka školy *Koncepční záměry pro období 1999 - 2003*. Materiál obsahuje celkem 18 obecně stanovených cílů pro oblasti výchovně-vzdělávací, materiálně-technickou a spolupráce školy s veřejností. Dílčí splnění těchto cílů je popsáno v závěru zprávy v rámci posouzení vývoje školy od výše uvedených inspekcí. Během rozhovorů se členy inspekčního týmu upřesnila ředitelka i priority a představy o jejich realizaci v dalším období (zajistit odborně a pedagogicky způsobilé vyučující pro výuku na prvním stupni, pro výuku anglického jazyka a tělesné výchovy; ve spolupráci se zřizovatelem zahájit modernizaci počítačové pracovny včetně připojení k internetu; zaměřit se na postupnou nezbytnou inovaci učebních pomůcek pro všechny předměty; zlepšit školní knihovnu a „otevřít“ školu ještě více veřejnosti).

Hlavním nástrojem střednědobého plánování je zatím pouze *Plán práce na školní rok 2000-2001*. Kromě základních údajů o organizaci školního roku obsahuje především přesné časové rozvržení dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a mimoškolních aktivit (včetně určení osobní odpovědnosti za jejich splnění). Plánování v materiálně-technické oblasti, které by vycházelo z uvedené koncepce, je z velké části závislé na výši finančních prostředků, jež škola může použít z rozpočtu obce pro svůj další rozvoj. Žádná písemná dohoda o čerpání rozpočtu však zatím v době konání inspekce neexistovala, a proto nemohla ředitelka školy předložit další materiál, v němž by bylo stanoveno, jakými způsoby, v jakých termínech a kým budou obecné cíle koncepce v materiálně-technické oblasti konkrétně realizovány. Souvislost s koncepcí školy je zatím zřejmá pouze v *Plánu práce výchovné poradkyně* a v *Plánu práce školní družiny*. Velmi dobrou úroveň mají také *operativní plány* (např. rozvrh dozorů), které byly vytvořeny rovněž pedagogickými pracovníky na základě vzájemné dohody.

Vycházejíc ze specifických podmínek školy, rozpracovala ředitelka učební plán výše uvedeného vzdělávacího programu Základní škola do čtyřletého cyklu tak, že plán respektuje doporučené počty hodin a vyhovuje potřebám a zájmům žáků. V sedmém ročníku je do učebního plánu zařazen volitelný předmět *informatika*, v osmém a devátém ročníku jsou volitelnými předměty *konverzace v anglickém jazyku*, *cvičení z matematiky*, *technické činnosti*, *technické kreslení* a nepovinným předmětem je opět *informatika*. Vědomosti a dovednosti získané při vyučování si mohou žáci doplňovat a rozšiřovat ve 13 zájmových útvarech (viz výroční zpráva o činnosti školy).

V návaznosti na učební plán školy je obsah učiva v časově-tematických plánech vyučujících rozdělen většinou pouze do jednotlivých měsíců školního roku, výjimečně jsou u jednotlivých

témat uváděny i podrobné hodinové dotace. Překračování rámce osnov bylo konstatováno výše, v rámci hodnocení jednotlivých sledovaných předmětů. Během kontroly zápisů v třídních knihách čtvrtého a pátého ročníku za školní rok 1999/2000 a tematických plánů vyučujících v tomto školním roce bylo zjištěno, že v přírodovědě a ve vlastivědě nebyla probírána témata povinného kursu *Výchova ke zdraví* (jedná se o porušení § 39 odstavce 1 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol - školský zákon, ve znění pozdějších předpisů).

Péče školy o 10 žáků s vývojovými poruchami učení je zajištěna jednak ambulantními nácviky pod vedením odborně připravené učitelky a jednak tím, že všichni vyučující byli o těchto žácích informováni a mají k dispozici metodický pokyn MŠMT ČR k zajištění péče o děti se specifickými vývojovými poruchami učení čj. 23 472/92-21. Členové inspekčního týmu však ve sledovaných hodinách používání tohoto pokynu ve větší míře nezaznamenali.

Minimální preventivní program dle Metodického pokynu MŠMT ČR k prevenci sociálně patologických jevů dětí a mládeže (čj. 14 514/2000-51) je výsledkem diskuse mezi pedagogickými pracovníky školy. Prostředky k dosažení stanovených cílů jsou stanoveny opět značně obecně a nerespektují navrhovanou osnovu v celém rozsahu. Ve stávající formě program neumožňuje sledování a vyhodnocování efektivity jednotlivých aktivit i jeho celkového průběhu.

Vzhledem k velikosti a podmínkám školy má současný způsob plánování svým rozsahem a účelností spíše nadprůměrnou úroveň

Organizování

Základními organizačními materiály, které vymezují práva a povinnosti zaměstnanců, jsou *pracovní smlouvy*. Na ně navazují, vždy každoročně inovované, *Dohody o náplni práce pedagogických pracovníků*, které kompetence uvedené v pracovních smlouvách dále upřesňují v závislosti na funkčním zařazení jednotlivých pracovníků a podmínkách školy. V souladu s pokynem MŠMT ČR (čj. 31 479/99-14) k zajištění úkolů vyplývajících ze zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, vypracovala ředitelka *Informace pro veřejnost*. Tento materiál obsahuje, kromě údajů stanovených § 5 citovaného zákona, opět hlavní úkoly jednotlivých organizačních útvarů školy a kompetence jejich vedoucích pracovníků. Organizační struktura školy postihuje všechny vazby a souvislosti mezi jednotlivými útvary a umožňuje tím jejich účinné řízení. Veškeré materiály uvedené v tomto odstavci jsou velmi dobré jak po obsahové, tak po formální stránce.

Jednotlivé dokumenty, které zásadním způsobem upravují průběh vlastní výchovně vzdělávací práce školy, mají však různou úroveň:

a) Řád školy - neobsahuje všechna ustanovení předepsaná § 15 vyhlášky MŠMT ČR číslo 291/1991 Sb., o základní škole, ve znění pozdějších předpisů (dále v textu pouze vyhláška o ZŠ). Zcela chybí ustanovení o provozu školy a povinnostech pracovníků školy. Ustanovení o povinnosti žáků chránit zdraví své i svých spolužáků není doplněno ve smyslu metodického pokynu MŠMT ČR čj. 14 514/2000-51 k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže, a metodického pokynu MŠMT ČR čj. 28 275/2000 - 22 k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení. Ustanovení o docházce do školy neobsahuje povinnosti zástupce žáka při omlouvání absence (jsou vypracovány jako samostatný materiál, se kterým byli rodiče seznámeni). Řád školy byl schválen pedagogickou radou je vyvěšen ve třídách i na veřejně přístupných místech ve škole. Na něj navazují další organizační materiály týkající se školní družiny, odborných pracoven, tělocvičny a hřiště.

b) Rozvrh hodin - odpovídá všem ustanovením § 9 odstavce 3 vyhlášky o ZŠ. Délka odpolední

přestávky mezi 7. - 8. hodinou, určená § 9 odstavcem 2 vyhlášky o ZŠ, je však zkrácena vzhledem k omezeným dopravním možnostem dojíždějících žáků. MŠMT ČR tuto úpravu povolilo dopisem ze dne 18. října 2000 čj. 29 271/2000 - 22.

c) Rozhodnutí ředitelky školy - jsou v intencích a v souladu s § 3 odstavcem 2 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů (dále v textu pouze zákon o státní správě) a v případech rozhodnutí o odkladech školní docházky také v souladu s § 34 odstavce 2 a 3 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol, ve znění pozdějších předpisů (dále v textu pouze školský zákon).

d) Komisionální zkoušky - konaly se v intencích § 11 a § 12 vyhlášky o ZŠ. Protokoly jsou vystaveny na oficiálních formulářích vydaných nakladatelstvím SEVT, jsou řádně vyplněné a obsahují všechny požadované přílohy.

e) Třídní knihy, třídní výkazy, katalogové listy žáků - při kontrole této povinné dokumentace školy dle § 38a písmene b) školského zákona bylo zjištěno více nepodstatných, formálních chyb v jejich vyplňování. Vedení školy s nimi bylo seznámeno. Některé zápisy v žákovských knížkách svědčí o ne vždy profesionálním přístupu k hodnocení chování žáků vyučujícími. I s touto problematikou byla ředitelka seznámena.

f) Výroční zpráva o činnosti školy a Výroční zpráva o hospodaření školy za školní rok 1999/2000 - Výroční zpráva o činnosti školy výstižně popisuje průběh školního roku dle osnovy určené § 17e odstavcem 2 zákona o státní správě s výjimkou písmene c (chybí údaje o délce praxe pedagogických pracovníků). Část zprávy věnovaná výsledkům vzdělávání nemá příliš velkou vypovídací hodnotu, třebaže má ředitelka k dispozici dostatek vhodných informací o prospěchu žáků a tříd zpracovaných na počítači. Naopak pozitivním je „kritické vidění“ vlastní práce i práce celé školy. Ředitelka dokáže situaci analyzovat, neskrývá problémy a naznačuje způsoby jejich řešení.

Výroční zpráva o hospodaření nerespektuje v plném rozsahu osnovu a souvislosti z ní vyplývající určenou § 17e odstavcem 3 zákona o státní správě. Popisuje pouze náklady spojené s přestavbou školy a s jejím vybavením nábytkem.

Ve škole jsou ustaveny a účinně využívány poradní orgány. Zápisy z jednání pedagogických rad, metodického sdružení, předmětových komisí svědčí o promyšlené přípravě a věcném jednání. V závěrech jsou však problémy, zejména metodickými komisemi, pouze konstatovány, bez konkrétních návrhů na jejich řešení.

Informační systém školy má velmi dobrou úroveň. Žákům jsou určeny různé materiály na nástěnkách na chodbách, učitelům potom ve sborovně. Další informace jsou pracovníkům předávány při jednání pedagogických rad. Důležitou součástí informačního systému je velmi dobrá práce výchovné poradkyně, která zároveň působí jako školní preventista nežádoucích společenských jevů.

Zákonným zástupcům žáků poskytuje škola včas a úplné informace jednak tradičními formami (žákovské knížky, třídní schůzky, konzultační hodiny učitelů), jednak během setkání s rodiči, ať již u příležitosti školních akademií, Dnu otevřených dveří, školního plesu či dalších společných setkání. Velkým úspěchem skončila např. oslava otevření budovy školy po její nákladné rekonstrukci. Bylo tak zdárně zakončeno dvouleté úsilí ředitelky, podporované především zřizovatelem školy a referátem školství okresního úřadu, o vytvoření vhodných prostor pro výuku. Samozřejmostí je spolupráce školy s dalšími subjekty (např. pedagogicko-psychologickou poradnou, policií atd.).

Oblast organizování má spíše nadprůměrnou úroveň.

Vedení a motivování pracovníků

V době konání inspekce měl pedagogický sbor 12 členů. Tento počet je dlouhodobě stabilizovaný, protože většina členů pedagogického sboru bydlí v místě školy. Příznivé je i věkové složení. Pedagogičtí pracovníci mají buď vysokoškolské nebo středoškolské vzdělání. Na prvním stupni je z celkového týdenního počtu 114 vyučovacích hodin vyučováno v 75 % učiteli s předepsanou odbornou a pedagogickou způsobilostí. Na druhém stupni je 100 % využita odborná a pedagogická způsobilost vyučujících v českém jazyku, matematice, zeměpisu, dějepisu, přírodopisu a hudební výchově a ve volitelných předmětech cvičení z matematiky a technické kreslení. Vyučující ostatních předmětů mají většinou pouze pedagogickou způsobilost. Celkově je učiteli s odbornou a pedagogickou způsobilostí vyučováno na druhém stupni 53 % a v celé škole potom 67 % z celkového počtu hodin.

Všichni pracovníci školy byli prokazatelným způsobem seznámeni se svými povinnostmi, pravomocemi a osobními cíli prostřednictvím dokladů a předpisů uvedených v předcházející části zprávy.

Ředitelka školy používá ve své denní práci demokratický, participativní styl řízení. Seznamuje podřízené se svými záměry, dává kolegům dostatek příležitostí k jejich promýšlení a doplňování. Ředitelka také respektuje zájmy, schopnosti a dovednosti pracovníků při stanovení učitelů volitelných předmětů a vedoucích zájmových útvarů. Další možnost k uplatňování vlastní tvořivosti a iniciativy mají pracovníci prostřednictvím celé řady akcí v mimoškolní činnosti (viz výroční zpráva o činnosti školy).

Ředitelka školy věnuje značnou pozornost i dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků a sama jim jde příkladem. V této oblasti řídicí práce je však značně omezena finančními možnostmi rozpočtu. Byly proto absolvovány pouze jazykové kurzy, kurz práce na počítači a některé další vzdělávací akce. K individuálnímu vzdělávání mohou učitelé využívat pravidelně doplňovanou učitelskou knihovnu a odborné pedagogické časopisy.

Z výše uvedeného celkového hodnocení kvality vzdělávání vyplývá, že se ředitelce školy zatím ne vždy daří vést své spolupracovníky k úspěšnému realizování činnostního pojetí vyučování a dalších záměrů zvoleného vzdělávacího programu (podrobnosti o hospitační činnosti jsou uvedeny v další kapitole zprávy).

Při stanovení osobního ohodnocení případně mimořádných odměn používá ředitelka kritéria uvedená ve *Vnitřním platovém předpisu bývalého Školského úřadu v Mladé Boleslavi*. Všichni pracovníci byli s těmito měřítky seznámeni a opět měli možnost se k nim vyjádřit, popř. navrhnout jejich rozšíření. Výše osobního příplatku, stanovená na jeden rok, je diferencovaná.

Kromě finančního, provádí ředitelka školy pravidelně i morální ocenění práce svých kolegů (poděkování jednotlivcům po skončené akci i celému kolektivu při jednání pedagogické rady).

Prostorové podmínky pro práci učitelů ve sborovně jsou průměrné. Velmi dobrou úroveň má však pracovní prostředí ve všech učebnách. Vybavení školy pomůckami, které usnadňují vyučujícím práci, bylo již částečně popsáno v předcházejících kapitolách zprávy. Jeho úroveň se v jednotlivých předmětech značně liší - celkově je průměrná a vyžaduje nutnou inovaci. Práce v moderní škole se již neobejde bez velmi dobře vybavené počítačové pracovny, pravidelně doplňované videotéky a fonotéky a kvalitních nosičů zvuku i obrazu. Z tohoto důvodu je pozitivem zjištění, že vyučující mají k dispozici kopírovací přístroj i počítače jak ve stávající pracovně, tak i v ředitelně školy. V souladu s kolektivní smlouvou je čerpání prostředků z fondu kulturních a sociálních potřeb. K dobré pracovní atmosféře přispívají také společenské akce jak pro zaměstnance, tak pro jejich děti.

Celková úroveň motivování a vedení pracovníků je velmi dobrá.

Kontrolní mechanismy

V důsledku toho, že škola nemá právní subjektivitu, je kontrolní činnost vedení školy zaměřena především na oblast vlastní výchovně-vzdělávací práce školy. Celoroční plán kontrol není v písemné formě vypracován. Předložen byl pouze plán hospitací.

Ve školním roce 1999/2000 vykonala ředitelka školy 13 hospitací na prvním stupni ve čtyřech, na druhém stupni v pěti předmětech. Hospitace byly soustředěny především do prvního čtvrtletí školního roku. Zástupkyně ředitelky nehospitovala. V tomto školním roce je frekvence přímé kontroly výuky ředitelkou podstatně vyšší. Zatím vykonala 13 hospitací na prvním stupni (většinou v českém jazyku a matematice) a 10 hospitací v devíti předmětech na druhém stupni. Výsledky výuky může ředitelka sledovat také pomocí již zmíněných přehledů prospěchu žáků a tříd.

Rozbory písemných prací z matematiky a českého jazyka, písemné práce či srovnávací prověrky nebo testy zadané a vyhodnocené vedením školy se zatím ve škole neprovádějí. Ředitelka tak nemá další nástroje, pomocí nichž by mohla ovlivňovat kvalitu výuky.

V kontrole povinné dokumentace třídních učitelů (třídní knihy, třídní výkazy, katalogové listy a žákovské knížky žáků) byla konstatována malá důslednost kontroly ze strany vedení školy (viz předcházející část zprávy).

Kontrolou provozního úseku se ředitelka školy zabývá prakticky každý den v rámci běžné pracovní činnosti.

Kontrolu hospodaření provádí školský referát okresního úřadu a zřizovatel. Vedení školy zakládá pouze kopie faktur, sleduje čerpání rozpočtů a připravuje podklady k výplatě. Zřizovatel rovněž provádí kontrolu v oblasti materiálně-technických podmínek práce školy. Závěry z těchto kontrol nebyly v písemné formě k dispozici.

Kontrolní mechanismy mají průměrnou úroveň.

Hodnocení kvality řízení

Z hlediska zásad školského managementu mají nejlepší úroveň oblast vedení a motivování pracovníků a oblast plánování (zejména koncepce školy s výhledem do roku 2003). V oblasti organizace byly zjištěny dílčí nedostatky vyplývající především z malé praxe ředitelky s vedením školy. Nejslabším článkem řízení je kontrola průběhu a výsledků vlastní výuky.

Celková kvalita řízení školy je spíše nadprůměrná.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Ve výročních zprávách o činnosti školy je doložena její rozsáhlá mimoškolní činnost, která jednak významným způsobem ovlivňuje růst osobních kompetencí i celkové kulturnosti žáků, jednak přispívá k začleňování života školy do života obce.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- zpráva z komplexní inspekce čj. K-03-04/9596-005 ze dne 29. května 1996,
- zpráva z orientační inspekce čj. 034 109/98-2161 ze dne 5. listopadu 1998,
- vnitřní dokumenty vypracované ředitelkou a dalšími pracovníky školy (u většiny z těchto materiálů není zapsáno datum jejich zhotovení):
*Výroční zprávy o činnosti školy a Výroční zprávy o hospodaření školy ve školním roce 1998/1999 a ve školním roce 1999/2000 (datum projednání zpráv není uvedeno),
Koncepční záměry pro období 1999 - 2003,
Plán práce na školní rok 2000 - 2001, plán výchovné poradkyně, plán školní družiny, časově-tematické plány vyučujících,
Dohody o náplni práce pedagogických pracovníků ve školním roce 2000 - 2001, řád školy, řád školní družiny, řady odborných pracoven, řád tělocvičny a hřiště,
Minimální preventivní program,
podkladová inspekční dokumentace dle metodiky ČŠI,*
- Povinná dokumentace školy dle § 38a odstavce 1, písmen a), b), d), e), f), g), j), školského zákona,
- Souhlas MŠMT ČR se zkrácením odpolední přestávky ze dne 18. října 2000 čj. 29 271/2000 - 22,
- Vnitřní platový předpis Školského úřadu v Mladé Boleslavi ze dne 1. ledna 1999,
- hospitační záznamy členů inspekčního týmu,
- vzorky žákovských knížek a písemností žáků.

ZÁVĚR

Personální podmínky pro výuku českého jazyka a matematiky jsou velmi dobré, pro výuku tělesné výchovy postačující. Personální podmínky pro výuku ve zbývajících předmětech jsou celkově průměrné. Škola má ke své činnosti, vzhledem ke stávajícímu počtu žáků, velmi dobré prostorové a psychohygienické podmínky. Vybavení školy pomůckami má v různých předmětech různou úroveň, celkově průměrnou. Celkově má škola ke své činnosti průměrné podmínky.

Průběh vzdělávání byl hodnocen ve dvou ze sledovaných předmětů průměrně, ve dvou předmětech velmi dobře. Nadstandardní je mimoškolní činnost, zejména zájmových útvarů. Průběh vzdělávání je velmi dobrý.

Pod vedením nové ředitelky došlo, ve srovnání se závěry předcházejících inspekcí, k výraznému pozitivnímu posunu ve vývoji školy. Zásluhou zřizovatele a školského referátu okresního úřadu byla provedena celková náročná rekonstrukce hlavní školní budovy a třídy získaly nová zařízení, byly zajištěny první předpoklady pro kvalitní výuku informatiky, rozšířena nabídka volitelných a nepovinných předmětů, zájmových útvarů a mimoškolních aktivit, zlepšila se péče o žáky s vývojovými poruchami učení. V celkovém hodnocení řízení školy převažují pozitivní zjištění. Jeho úroveň je proto velmi dobrá.

Finanční prostředky ze státního rozpočtu jsou čerpány efektivně.

Na základě všech výše uvedených zjištění je škola celkově hodnocena velmi dobře.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Jaroslav Richter	
Členové týmu	Mgr. František Kvasnička	

V Nymburce dne 13. dubna 2001

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 20. duben 2001

Razítko

Ředitelka školy	Podpis
Mgr. Magdalena Lenerová	

Předmětem inspekce bylo důležitější zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 7 téhož zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Posouzení jevů

Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Průměrný	Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň
Pouze vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Okresní úřad Mladá Boleslav referát školství	7. května 2001	036 111/2001 - 2453
Zřizovatel: Obec Luštěnice	7. května 2001	036 112/2001 - 2453
Rada školy:	není zřízena	

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
7. května 2001	036 113/2001 - 2453	Viz příloha.